

Foto: YAY Micro.
Design: Mike Mills.

Ansvarlig redaktør:
Ellen Beate Dyvi

Vitenskapelig redaktør:
Nils Roar Gjerdet
Jørn Arne Fridrich-Aas

Redaksjonssjef:
Kristin Aksnes

Redaksjonsråd/Editorial Board:
Linda Z. Arvidsson, Ellen Berggreen, Morten
Enersen, Jostein Grytten, Anne Christine
Johannessen, Sigbjørn Løes, Nils Oscarson,
Nina J. Wang, Marit Øilo, Ulf Örtengren

Redaksjonskomité:
Jon E. Dahl
Anders Godberg
Malin Jonsson

ABONNEMENT

Abonnementspris for ikke-medlemmer
og andre abonnenter kr 1800,-

ANNONSER

Henv. markedsansvarlig Eirik Andreassen,
Tlf. 22 54 74 30.

E-post:
annonse@tannlegetidende.no

TELEFON OG ADRESSE

Haakon Vils gate 6,
postboks 2073, Vika, 0125 Oslo
Tlf. 22 54 74 00

E-post: tidende@tannlegeforeningen.no
www.tannlegetidende.no

UTGIVER

Den norske tannlegeforening

ISSN 0029-2303

Opplag: 6 700. 11 nummer per år

Parallellpublisering og trykk: 07 Media AS
Grafisk design: Mike Mills

Fagpressens redaktørplakat ligger til grunn
for utgivelsen. Alt som publiseres represente-
rer forfatterens synspunkter. Disse samsvarer
ikke nødvendigvis med redaksjonens eller Den
norske tannlegeforenings offisielle synspunk-
ter med mindre dette kommer særskilt til
uttrykk.

Kompetanse i sentrum?

Ordet kompetansesenter er sammen-
satt ord, som består av to ord.

Kompetanse slik det blir brukt
i dagligtalen, viser som regel til kvalifika-
sjon eller dyktighet til noe, å kunne noe
eller å være i stand til.

Kompetanse defineres gjerne som
evnen til å klare en oppgave eller beherske
et yrke i møte med komplekse krav, situa-
sjoner og utfordringer. Man deler gjerne
inn kompetanse i kunnskaper, holdninger
og ferdigheter. Noen tar også med begre-
pet evner. Vi skiller også ofte mellom teo-
retisk og praktisk kompetanse.

Kompetanse står for øvrig i motsetning
til inkompetanse som tilsier manglende
kompetanse, ofte brukt i betydningen
udugelighet.

Videre snakker vi om kompetanseni-
våer; basiskompetanse, nøkkelkompe-
tanse og spisskompetanse som topp.

Wikipedia sier videre at ordet er kom-
met inn i norsk via fransk: *compétent*, og
at det opprinnelig stammer fra juridisk
latin: *competens* som er avledet av *com-
petere* som betyr 'treffe sammen',
'stemme overens', 'svare til', 'være i stand
til' og 'sammen prøve å oppnå'.

På norsk i dag brukes begrepet på flere
områder og i flere ulike betydninger. I jus
og pedagogikk er kompetanse et fagut-
trykk med mer presis betydning enn
i andre sammenhenger.

I juridisk språkbruk betyr kompetanse
det myndighetsområdet en organisasjon
eller person har til å treffe avgjørelser.
Det er for eksempel bare leger som har
kompetanse til å skrive sykemeldinger, og
Stortinget er alene om å ha kompetanse
til å vedta norske lover. Denne bruken av
ordet er beslektet med bruken der kompe-
tanse får betydningen formell kvalifi-
kasjon som er påkrevd for å ha rett til
å utføre en type oppgave, for eksempel
ved at en bestemt eksamen gir undervis-
ningskompetanse til å undervise et
bestemt fag i skolen. I pedagogikken og
utdanningssystemet benyttes kompetan-
sebegrepet for å definere mål for hvilke

ferdigheter i å løse oppgaver som opplæ-
ringen skal føre til. Dette er for å vekt-
legge at utdanningen skal gi evne til pro-
blemløsning, ikke bare faktakunnskaper.
Gjennom den norske skolereformen
Kunnskapsløftet ble læringsmål i lære-
planene formulert som kompetansemål
for hvilke ferdigheter en hadde som mål
at elevene skulle tilegne seg.

Den hyppige bruken av ordet kompe-
tanse i utdanningspolitikk og -planleg-
ging er kanskje det som har ført til flere
hundre nyord hvor kompetanse er suffiks.
I noen av disse nyordene benyttes kom-
petanse i betydningen kvalifikasjon,
i andre i betydningen ferdighet til
å kunne gjøre noe.

Av disse vil kanskje særlig begrepene
grunnkompetanse, dobbeltkompetanse,
doktorgradskompetanse, forskerkompe-
tanse, amanuensiskompetanse, professor-
kompetanse, spesialkompetanse og ikke
minst spesialistkompetanse og kompe-
tansesenter være gjenkjennbare for
Tidendes lesere.

Den andre delen av ordet kompetanse-
senter, altså ordet *senter*, defineres som et
sted der noe er konsentrert, for eksempel
der flere forretninger eller institusjoner er
samlet. Et senter kan også være et sted der
spesialister og, eller, forskere er samlet.
Som i et tannhelsekompetansesenter.

En annen betydning av ordet senter er
sentrum eller midtpunkt, i motsetning til
periferi.

Og hva skal vi med denne småpraten om
det språklige rundt ordene kompetanse og
senter? For ikke å si kompetansesenter. Si
det. Det er for å holde på med noe, som
angår det som mange er opptatt av – mens
vi venter på det vi tror skal komme, en
endelig avklaring for Tannhelsetjenestens
kompetansesenter Øst (TKØ), og Oslo.

Det debatteres, og spørsmålet er blant
annet om det i dette tilfellet er riktig å plas-
sere kompetansesenteret midt i sentrum.

Ellen Beate Dyvi

Foto: Kristin Wiberg